

מקור המאמר בזהר פרשת ויחי דף רטז ע"ב
חיים של תורה ויראת שמים

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אִמְאֵי פִרְשָׁתָא דָּא
סְתִימָא. רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר, בְּשַׁעֲתָא דְמִית יַעֲקֹב,
אֶסְתִּימוּ עֵינֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, דְּכַדִּין
נַחְתוּ לְגָלוּתָא, וְאַשְׁתַּעְבְּדוּ בְּהוֹן.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גִּשְׁן וַיֵּאֲחֻזוּ בָּהּ וַיִּפְרוּ
וַיִּרְבוּ מְאֹד. וְכְתִיב וַיְחִי יַעֲקֹב, דְּלֹא אֲתַחֲזִי לְאַפְרָשָׁא
בֵּין דָּא לְדָא. מָה אֵינּוֹן קְיָיְמִי בְּתַפְנוּקִין דְּמַלְכִין,
וְקַבִּילוּ עֲנוּגָא וְכַסּוּפִין לְגַרְמִייהוּ. אוּף יַעֲקֹב נָמִי, קְיָיִם
בְּתַפְנוּקֵי מַלְכִין, בְּעֲנוּגָא וְכַסּוּפָא לְגַרְמִיָּה, לָא
אֲתַפְרֵשׁ דָּא מִן דָּא.

וְהִכָּא אַקְרִי וַיְחִי. דִּהָא כָּל יוֹמוֹי לָא אַקְרִי וַיְחִי,
בְּגִין דְּכָל יוֹמוֹי בְּצַעְרָא הוּוּ, בְּצַעְרָא
אֲשַׁתְּפַחֵן, עֲלִיָּה פְתִיב, ^(אייב ג) לָא שְׁלוֹתִי וְלֹא שְׁקֻטִי
וְלֹא נַחְתִּי וַיִּבְא רַגְזוּ. בְּתַר דְּנַחַת לְמִצְרַיִם, אַקְרִי וַיְחִי.
חָמָא לְבִרְיָה מְלֻכָּא, חָמָא לְכָל בְּנוֹי וּפְאִין צְדִיקוֹן,
וְכֻלְהוּ בְּתַעֲנוּגֵי וְתַפְנוּקֵי עֲלֻמָּא, וְהוּא יְתִיב בֵּינֵיהוֹן
בְּחִמְר טַב דִּיתִיב עַל הוֹרְדֵייהָ, כִּדִּין אַקְרִי וַיְחִי יַעֲקֹב.

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.
לְמַה פְּרָשָׁה זֹו סְתוּמָּה? רַבִּי
יַעֲקֹב אָמַר, בְּשַׁעֲתָא שְׁמִית
יַעֲקֹב, נִסְתְּמוּ עֵינֵיהֶם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,
שְׂאֵז יִרְדוּ לְגָלוּת וְהַשְׁתַּעְבְּדוּ
בְּהֶם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מַה כְּתוּב
לְמַעְלָה? וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גִּשְׁן וַיֵּאֲחֻזוּ בָּהּ
וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד, וְכְתוּב וַיְחִי
יַעֲקֹב, שְׁלֹא רָאוּי לְהַפְרִיד
בֵּין זֶה לְזֶה. מַה הֵם עוֹמְדִים
בְּתַפְנוּקִים שֶׁל מְלָכִים
וּמְקַבְּלִים לְעַצְמָם עֲנָג
וְכַסּוּפִים, אָף יַעֲקֹב גַּם עוֹמֵד
בְּתַפְנוּקֵי מְלָכִים בְּעֲנָג וְכַסּוּף
לְעַצְמוֹ, לֹא נִפְרָד זֶה מִזֶּה.

וְכֹאן נִקְרָא וַיְחִי, שְׁהָרִי כָּל
יָמָיו לֹא נִקְרָא וַיְחִי, מִשּׁוּם
שֶׁכָּל יָמָיו הָיוּ בְּצַעַר, בְּצַעַר
נִמְצְאוּ, כְּתוּב עָלָיו ^(אייב ג) לֹא
שְׁלוֹתִי וְלֹא שְׁקֻטִי וְלֹא
נַחְתִּי וַיִּבְא רַגְזוּ. אַחַר שְׁיָרֵד
לְמִצְרַיִם נִקְרָא וַיְחִי. רָאָה אֶת

בְּנוֹ מְלָדָה, רָאָה אֶת כָּל בְּנוֹי צְדִיקִים וְכֻלָּם בְּתַפְנוּקֵי וְתַעֲנוּגוֹת הָעוֹלָם, וְהוּא יוֹשֵׁב בֵּינֵיהֶם
כֵּיִן טוֹב שְׁשׁוּקֵט עַל שְׁמֵרָיו, וְאֵז נִקְרָא וַיְחִי יַעֲקֹב, וְלֹא הִפְרִיד בֵּין וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד לְבֵין

וַיְחִי יַעֲקֹב, וְכֹף רָאוּי.

וְלֹא פָּרִישׁ בֵּין וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד לְוַיְחִי יַעֲקֹב, וְהָכִי
אֶתְחַזֵּי.

שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, מָאֵי טַעְמָא שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה.
אֶלֶּא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל יוֹמוֹי דִּיעֲקֹב
בְּצַעֲרָא הוּוּ, בְּצַעֲרָא אַעֲבַר לוֹן בְּקַדְמִיתָא, כּוּן
דְּחָמָא לְיוֹסֵף, וְהָוָה קָאִים קַמִּיהּ, כִּד יַעֲקֹב מְסַתְּפֵל
בְּיוֹסֵף, הָוָה אֲשַׁתְּלִים בְּנַפְשִׁיהּ, כְּאִילוּ חָמָא לְאִמְוִיהּ
דְּיוֹסֵף. דִּשְׁפִירוּ דְּיוֹסֵף דְּמִי לְשַׁפִּירוּ דְּרַחֵל. וְהָוָה דְּמִי
בְּגַרְמִיהּ כְּמָה דְּלֹא אַעֲבַר עֲלִיהּ צַעֲרָא בְּיוֹמוֹי.

וְכֹד יוֹסֵף אֶתְפָּרַשׁ מִגִּיּוֹה, כְּדִין אֶתְקַנִּים, לֹא שְׁלוֹתִי
וְלֹא שְׁקַטְתִּי וְלֹא נַחְתִּי וַיָּבֵא רַגְזוֹ. הָדָא קְשִׁיָּא
לִיהּ לִיעֲקֹב מִכָּל מַה דְּעֵבַר, וּבְזַמְנָא דְּאֶתְפָּרַשׁ יוֹסֵף
מִגִּיּוֹה, מַה כְּתִיב, ^(בראשית 12) יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
הָיָה רוּעָה וְגו'. וְכָל יוֹמֵי דִיעֲקֹב, לֹא הָוָה לִיהּ צַעֲרָא
כְּהָאֵי, וְהָוָה כְּכִי כָּל יוֹמָא לְאִינוּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
דְּיוֹסֵף.

מָאֵי קָאֶתִיבוּ לִיהּ, ^(בראשית 10) וַיּוֹסֵף יִשִּׁית יָדוֹ עַל
עֵינָיו, הָא לָךְ שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחֲרַנִּין,
בְּעַנּוּגִין וְתַפְנוּקִין וְהִנְאוֹת וְכַסּוּפִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב
וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. תָּנָא,
כָּל אִינוּן שְׁנִין, שְׁכִינְתָא יְקָרָא דְקִדְשָׁא בְּרִידָא הוּא,
עַמִּיהּ אֲשַׁתְּכָחָא, וּבְגִין כְּךָ חַיִּים אֶקְרוּן.

יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. שְׁנִינָא, שְׁכָל אֹתָן שְׁנִים שְׁכִינַת כְּבוֹדוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָאָה עִמּוֹ, וְלִכֵּן אֵלּוּ נִקְרְאוּ חַיִּים.

שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. מַה הַטַּעַם
שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה? אֶלֶּא אָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל יְמֵי יַעֲקֹב הָיוּ
בְּצַעַר. בְּצַעַר עֵבַר אֹתָם
בְּהַתְחַלָּה. כִּיּוֹן שָׂרָאָה אֶת
יוֹסֵף וְהָיָה עוֹמֵד לְפָנָיו,
כְּשִׁיעֲקֹב מְסַתְּפֵל בְּיוֹסֵף, הָיָה
נִשְׁלָם בְּנַפְשׁוֹ כְּאִלוּ רָאָה אֶת
אִמּוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שִׁיפִּיו שֶׁל
יוֹסֵף דּוֹמָה לְיִפְיָהּ שֶׁל רַחֵל,
וְהָיָה מְדַמָּה בְּעַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁלֹּא
עֵבַר עָלָיו צַעַר בְּיָמָיו.

וְכִשְׁיוֹסֵף נִפְרַד מִמֶּנּוּ, אִזּוֹ
הַתְּקִיָּים בּוֹ, לֹא שְׁלוֹתִי וְלֹא
שְׁקַטְתִּי וְלֹא נַחְתִּי וַיָּבֵא רַגְזוֹ,
שְׁזָה הָיָה קָשָׁה לִיעֲקֹב מִכָּל
מַה שְׁעֵבַר. וּבְזַמֵּן שְׁיוֹסֵף
נִפְרַד מִמֶּנּוּ מַה כְּתוּב? ^{(בראשית}
¹²⁾ יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
הָיָה רוּעָה וְגו'. וְכָל יְמֵי יַעֲקֹב
לֹא הָיָה לוֹ צַעַר כְּזֶה, וְהָיָה
בּוֹכָה כָּל יוֹם עַל אֹתָן שִׁבְעַ
עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁל יוֹסֵף.

מַה הַשִּׁיבוֹ לוֹ? ^(שם 10) וַיּוֹסֵף
יִשִּׁית יָדוֹ עַל עֵינָיו. הָרִי לָךְ
שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנִים אַחֲרוֹת
בְּעַנּוּגִים וְתַפְנוּקִים וְהִנְאוֹת
וְכַסּוּפִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיְחִי